

Feljegyzés egy fotelről

VISSZHANG - LXI. évfolyam, 24. szám, 2017. június 16.

„ha ülök fotelodban / mely látom már alig-alig a fotelod” (Tandori Dezső: Az örök lakás)

Itt van előttünk ez a fotel, az öreg bőrfotel, amely életünk stabil színtere volt akkor is, ha nem ültünk benne. Egy, az idő által megdolgozott tárgy a térbe vetve, vagy inkább maga a tér: van kiterjedése, szaga, anyaga. Esetleg arra a fotelre hasonlít, amely Lucian Freud *Fotel a kandalló mellett* című képén látható. De lehet, hogy az égvilágon semmi köze hozzá. És persze ne feledkezzünk meg a gravitációról: a hűlt hely elképesztő erejéről, kihűlt helyünk vonzásáról benne. Mindez mégis leginkább egy vers, Kántor Péter *Egy fotel* című verse itt az új kötetben [Kántor Péter: *Valahol itt*, Magvető Kiadó, Budapest, 2017, 86-87.]. Egy újabb szöveg tehát, amelyet Lucian Freud-kép inspirált, az általam eddig ismert hathoz hasonlóan.

Igaza van Radnóti Sándornak, amikor mintegy elővigyázatosságból közli az olvasóval, hogy a festmények leírásaként is fölfogható munkák valójában nem festmények leírásai: „A műalkotások éppúgy verstémák, vagy – hogy a barátság kontextusában maradjunk –, beszélgetési alkalmak, mint az emlékek, a mindennapi események, a költő-hommage-ok (ebben a kötetben Petri György, Orbán Ottó, Weöres Sándor és Juhász Ferenc)”. [Lásd Radnóti Sándor: *Kántor Péter a barátom*, *ÉS*, 2017/23., jún. 9.] A képek valóban – mint bármi más – „csupán” költői tárgyak, amelyek írásra biztatnak: a szerzőnek lendületet adhat a látvány, pontosabban az annak révén felszínre szökő indulat. Mindazonáltal Kántor esetében nehezen lenne elhallgatható, hogy a létfilozófiai mondanivalóhoz gyakran társíthatunk festményeket. A kortársak közül hirtelenjében csak Tandori jut az eszembe, tőle is mindenekelőtt az *Auguste Renoir: A hinta* című vers, amely szintén nem pusztán egy képről, inkább a *hinta szelleméről* szól, a zöld-fekete lombok alatti kétes ingadozásról, ahogyan a festmény szereplői helyet változtatnak, mielőtt egy általános alany végleg elengedné őket, tapintatosan, ám határozottan.

Lefokozásnak vélhetnénk mindezt. De hát szabad-e hosszan, néhány percnél tovább bábkódni azon, hogy egy napon majd magunk mögött hagyjuk magunkat, e közeli jó ismerőst, akihez sokáig – mi tagadás – gyerekesen-görcsösen ragaszkodtunk. Kántor ránk bízva, mihez kezdünk frissen szerzett ismeretünkkel, azzal, hogy „*valaki, / s mint egy medencébe, beleveti magát*” a szabadságát épp visszanyert fotelbe. Nem él vissza a helyzettel: a nagy szavak elmaradnak, túlvilági „segédcsapatok” sem sietnek senkinek a segítségére. Nincs is rá szükség, az öröm ugyanis végig jelen van, kitölti helyettünk a teret, figyelni az érkezőt ezen a szép délelőttön, aki akárha magával, fotelével ismerkedik: „*fészkelődik, rugózik, szokja a szagát*”. Egészen úgy, mintha először ülne benne.